

СТАНОВИЩЕ

от проф.дн Мария Кирилова Баева,
СУ ”СВ. КЛ. ОХРИДСКИ”, ФНОИ

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен
„доктор“

в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално
направление 1.2 Педагогика,

докторска програма „Педагогически технологии в детската градина“
(Педагогически технологии за опознаване на околната действителност)

Автор: МАРИЯ АНДОНОВА ГЕОРГИЕВА

Тема: РОЛЯТА НА ДЕТСКАТА СУБКУЛТУРА В СОЦИАЛНОТО
ПРОСТРАНСТВО НА ДЕТСКАТА ГРУПА

Научен ръководител: ПРОФ. Д-Р МАРГАРИТА КОЛЕВА,
ФАКУЛТЕТ ПО ПЕДАГОГИКА, ЮЗУ "НЕОФИТ РИЛСКИ"

Общо представяне на процедурата и докторанта

Със заповед № 3102 от 13.12.2021 г. на Ректора на ЮЗУ "Неофит Рилски" съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Ролята на детската субкултура в социалното пространство на детската група“ за придобиване на образователната и научна степен ‘доктор’ в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2 Педагогика, докторска програма „Педагогически технологии в детската градина“ (Педагогически технологии за опознаване на околната действителност). Автор на дисертационния труд е Мария Андонова Георгиева - докторант в редовна форма на обучение в катедра "Предучилищна и начална училищна педагогика" при ФП на ЮЗУ "Неофит Рилски".

Представеният от Мария Андонова Георгиева комплект материали на хартиен носител е в съответствие с изискванията в Правилника за развитие на академичния състав на ЮЗУ и включва следните документи:

- автобиография в европейски формат;
- дисертационен труд;
- автореферат;
- копия на научните публикации;
- минимални национални изисквания;
- други.

Докторантката е приложила 4 броя публикации в пълен текст, публикувани в сборници от научни и практически конференции, които отразяват научните й интереси и отговарят на изискванията за представяне.

- **Кратки биографични данни за докторанта**

От 2017 до 2021 г. Мария Георгиева е докторант в редовна форма на обучение към катедра „Предучилищна и начална училищна педагогика“ към ФП при ЮЗУ и отчислена с право на защита.

- **Актуалност на тематиката**

Дисертационният труд на Мария Георгиева съответства на изискванията от Вътрешни правила за развитие на академичния състав в ЮЗУ "Неофит Рилски". Дисертацията е посветена на психолого-педагогически и социален проблем, който се конкретизира в целите на педагогическото изследване, като: многопосочен анализ на феномена „детска субкултура“ и влиянието върху процесите на социализация и поведенчески изяви на 6-7-годишните деца. Актуалността кристализира и в разкриване отношението на родители и детски учители към феномена „детска субкултура“, както и инструментите за обогатяване на позитивните или преодоляване на негативните следствия от присъствието ѝ в живота на детето.

Познаване на проблема

Трудът е с подчертано теоретико-аналитичен и практико-приложен характер. Докторантката компетентно съчетава теоретичния анализ с експерименталното изследване. Организацията и етапите на научно-изследователската работа отговарят на изискванията за такъв вид изследване. Езикът и стилът при интерпретиране на научните източници и на представяне на тезите и понятията е ясен и точен. Подготовката на докторантката и опитът ѝ в системата на образователната и възпитателната работа се е отразил положително в адекватното разработване на научно-изследователска концепция и постановка на изследвания проблем.

Авторефератът обективно отразява съдържанието на дисертационния труд и е изготвен структурно в съответствие с изискванията.

Формални и съдържателни параметри на дисертационния труд: Дисертационният труд е обсъден и насочен за защита на заседание на Катедра „Предучилищна и начална училищна педагогика“ при Факултета по педагогика на ЮЗУ „Неофит Рилски“ – Благоевград на 20.10.2021 г. Дисертационният труд съдържа 194 страници основен текст и 104 страници приложения и литература. Основният текст включва 72 графики, 20 таблици и 9 схеми. Библиографията включва 110 източника - 96 на кирилица, 10 на латиница и 4 интернет източника.

Постановката на дисертационното изследване удовлетворява изискванията за защита на дисертационен труд в професионално направление 1.2.Педагогика.

Методика на изследването

Обект на дисертационното изследване е детската група като социално образувание, независимо от формалната ѝ организация и регламентирано функциониране. Визира се групата на 6-7-годишните деца преди постъпване в училище, която се разглежда като специфично детско общество с нейните социализиращи ресурси и социални формални и неформални взаимодействия. Визират се още образователните, възпитателни и социализиращи фактори с влияние върху надстроечния феномен „детска субкултура“.

Изследването е насочено към разработване на технологичен модел за осигуряване на качествени педагогически взаимодействия с влияние върху ориентацията на децата в спецификата на тяхната детска група, в отношенията към другите деца, както и върху

овладяването от тях на начални умения, за оценяване елементите на средата, в която живеят. Докторантката се фокусира върху съществената нужда от теоретично и практическо интерпретиране на комплексен подход и неговото значение за цялостното развитие на детската личност в периода преди постъпване в училище.

Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Идейният вариант за педагогическо взаимодействие с 6-7-годишните деца от подготвителната група е насочен към перманентно обогатяване на детската субкултура, разгледана като съществено условие за позитивни поведенчески и социокултурни изяви на децата, както и за актуална социализация в прехода към училищен живот.

В проведеното изследване като основен акцент се открояват педагогическите действия с цел преодоляване на негативни последици от влиянието на детската субкултура върху групата като цяло или върху конкретни деца. От съществено значение в изследването се оказва разбирането, че детската субкултура е своеобразен „иновативен“ подход на детето към околния свят, начин на отразяване в собствената дейност и поведение на „модни“ течения и действия на любими герои и пр. В обобщение: комплексен процес на натрупване на социален опит.

Значимо място в изследването е отделено на проучване, дефиниране и анализ върху феномена „детска субкултура“ в условията на детската група на 6-7-годишните чрез конструирана комплексна методика с констатиращи функции, както и чрез система от обективни критерии и показатели за оценка на получените резултати.

Поставя се на обсъждане ефективността на Идейния вариант за педагогическо взаимодействие с 6-7-годишните деца от подготвителната група по отношение на обособяването и развитието на детската субкултура - спецификата и равнището на социални взаимодействия в подготвителната група – водещи фактори, позитивни и негативни резултати и следствия.

Допускането е, че детската субкултура, идентифицирана в пространството на детската група е социален феномен, който стимулира активните взаимодействия между 6-7-годишните деца и съдейства за актуалната им социализация.

В първа глава Мария Георгиева е заложила на анализа на социалното пространство на детската група – визия и влияние върху развитието, възпитанието и социализацията на детето от предучилищна възраст, т.е., това което осигурява теоретична основа на изследването.

Втора глава е посветена на теоретичните основи на изследването. Акцентира се върху проучване и анализ на характерните прояви на детската субкултура - анализ на връзката култура – субкултура – същност, причини за поява, условия за разгръщане в предучилищна възраст и възможности за обогатяване в пространството на детската група. Анализират се факторите, които обуславят детската субкултура, особено във възрастта за задължителна предучилищна подготовка.

Относно трета глава – параметрите на изследването, оценката ми е положителна във връзка с постижението на Мария Георгиева да систематизира изследователските си приоритети и да ги обвърже с адекватни методи за доказването на тяхната значимост в резултат от емпиричните анализи в практико-приложен план. Докторантката използва комплексна методика за проучване и оформяне визията за детската субкултура в групата

на 6-7-годишните деца. За изследване на отношенията на 6-7-годишните деца към субкултурни ресурси, характерни за пространството на детската група – използва въпросници, интервю, ситуации и пр., насочени към събиране на информация от децата относно интереса им към игри, музика, мода, детски сериали, любими анимационни герои и пр.. За да достигне до спецификата на взаимодействията между децата (позитивни и негативни) използва анкетни проучвания сред детски учители и родители, относно разбирането и отношението им към субкултурата на 6-7-годишните деца. За изследване на корелационни зависимости използва статистически методи за обработка и анализ на резултатите от проведените изследвания чрез софтуерен продукт IBM SPSS.

В четвърта глава Мария Георгиева се фокусира върху обобщение на резултатите от проведеното изследване и оформяне на водещи тези въз основа на получения емпиричен материал. В този смисъл в дисертационното изследване се прави опит за „създаване“ профил на детската субкултура, функционираща в пространството на детската група и преди всичко в групата на 6-7-годишните деца.

В заключение резултатите от качествения и количествения анализ, както и заключението от допълнителната статистическа процедура са основания за извода, че са налице достатъчно важни доказателства за потвърждаване верността на хипотезата и подхипотезата.

Съгласна съм с изведените съждения.

Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Публикациите на Мария Андонова Георгиева съответстват на количественото изискване от Вътрешните правила за развитие на академичния състав в ЮЗУ "Неофит Рилски". Отразяват съществени страни от съдържанието на дисертацията и съдействат за популяризиране на резултатите от научното изследване.

Научната самооценка за приносите отразява адекватно постиженията на докторантката и съм съгласна с изведените от авторката научни приноси.

Автореферат

Авторефератът обективно отразява съдържанието на дисертационния труд и е изготвен структурно в съответствие с изискванията.

Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

В обобщение може да са определи, че детската субкултура е един от факторите, които задават „дневния ред“ на детското развитие, който трябва перманентно да се активизира и обогатява. Роля в този процес имат всички субекти, свързани с детето във възрастта на предучилищното детство, както и ресурсите на обкръжаващата среда. Ролята на детската субкултура в пространството на детската група е от особено значение поради факта на взаимодействие с връстници, което е възможност за споделяне на интереси, преживявания, социални умения, знания за обекти от действителността, културата, творчеството и пр.

Желателно е постиженията на Мария Георгиева да бъдат споделени с по-широка аудитория, тъй като докторантката е успяла да изведе конкретна визия за детската субкултура, пречупена през призмата на практиката за творчески, субектно-ориентирани решения, свързани със социалната компетентност.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд *съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката* и отговарят на всички изисквания(та) на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Вътрешните правила за развитие на академичния състав в ЮЗУ "Неофит Рилски". Представените материали и дисертационни резултати **напълно** съответстват на специфичните изисквания на Факултета по педагогика, приети във връзка с Вътрешните правила в ЮЗУ за приложение на ЗРАСРБ.

Дисертационният труд показва, че докторантката Мария Андонова Георгиева **притежава** задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност Теория на възпитанието и дидактика (Предучилищна педагогика), като **демонстрира** качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“** на Мария Андонова Георгиева в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика, Докторска програма „Педагогически технологии в детската градина“ (Педагогически технологии за опознаване на околната действителност).

17.01.2022 г.

Изготвил становището:

Проф.дн.Мария Баева